

Time - 2.30 तास

सूचना :- १) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

Marks :- 75

प्र. क्र. १. अ) योग्य पर्याय निवडा. (कोणतेही आठ)

(८)

- १) _____ हा भारतीय अर्थव्यवस्थेचा कणा आहे.
(शेती विकास, कारखानदारी, लघु उद्योग, अवजड उद्योग)
- २) ग्रामीण समाजाचा करभार _____ पहातात.
(नगरपंचायती, नगरपरिषदा, ग्रामपंचायती, जिल्हापरिषदा)
- ३) ग्रामीण भागातील _____ हा घटक विकासाच्या प्रक्रियेपासून वंचित राहिला होता.
(ब्राह्मण, मराठा, वैश्य, दलित)
- ४) 'खेड्याकडे चला' ही साद _____ या राष्ट्रपुरुषाची आहे.
(महर्षी कर्वे, महात्मा गांधी, महात्मा फुले, कर्मवीर भाऊराव पाटील)
- ५) सहिष्णुता म्हणजेच _____ होय.
(समानता, शांतता, सहनशीलता, सजगता)
- ६) _____ यांना भारतीय राज्यघटनेचे 'शिल्पकार' म्हणतात.
(डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर, डॉ. राजेंद्र प्रसाद, पं. नेहरू, सरदार पटेल)
- ७) _____ पासून महाराष्ट्रात पंचायत राज व्यवस्था अस्तित्वात आली.
(१ मे १९६२, १ मे १९६४, १ मे १९६६, १ मे १९६८)
- ८) मानसिक अपंगांसाठी राष्ट्रीय संस्था _____ येथे स्थापन करण्यात आली.
(हैद्राबाद, सिकंदराबाद, कोलकत्ता, बंगलोर)
- ९) भारतामध्ये _____ पक्ष पद्धती आहे.
(एक द्विपक्ष, बहुपक्ष, यापैकी नाही.)
- १०) जातीच्या उत्पत्ती संबंधी प्राचीन आधार _____ मध्ये आढळतो.
(महाभारत, रामायण, ऋग्वेद, सामवेद)

ब) खालील विधाने चुक की बरोबर ते सांगा. (कोणतेही सात)

(७)

- १) सर्वात प्राचीन आणि समृद्ध वारसा लाभलेली भारतीय संस्कृती आहे.
- २) भारतीयांचे सांस्कृतिक, सामाजिक आर्थिक राजकीय व धार्मिक जीवन जातीने व्यापले आहे.
- ३) पोलिओ हा अस्थिरोगाचा प्रकार आहे.
- ४) जाती व्यवस्थेमुळे समाजात श्रेष्ठ व कनिष्ठ जातीमध्ये कलह निर्माण होत नाहीत.

(भागे पहा)

- ५) गट म्हणजे ठराविकध्येयपूर्तीसाठी एकत्रित येणाऱ्या व्यक्तींचा समूह होय.
- ६) सरपंच हा शहराचा प्रथम नागरिक असतो.
- ७) भारताची सार्वभौमता, एकता व एकत्मता उन्नत ठेवणे व त्यांचे संरक्षण करणे हे संविधानाचे एक महत्त्वाचे मूलभूत कर्तव्य आहे.
- ८) सामाजिक शास्त्राचा उदय १८ व्या शतकात झाला.
- ९) भगवद्गीता हा हिंदूंचा पवित्र ग्रंथ आहे.

प्र. क्र. २) ग्रामीण समुदायाची व्याख्या सांगून त्याची वैशिष्ट्ये लिहा.

(१५)

किंवा

जातीय व्यवस्थेवर परिणाम करणाऱ्या घटकांचे वर्णन करा.

प्र. क्र. ३) भारतातील स्त्रियांच्या समस्या सांगून त्यावरील उपाययोजना स्पष्ट करा.

(१५)

किंवा

अपंगत्वाची व्याख्या सांगून त्याची कारणे लिहा.

प्र. क्र. ४) भारतीय राज्यघटनेची वैशिष्ट्ये लिहा.

(१५)

किंवा

भारतीय राज्यघटनेचे महत्त्व सांगून भारतीय नागरिकांच्या मूलभूत कर्तव्यांचे सविस्तर वर्णन करा.

प्र. क्र. ५) जातीय रचनेत असमानता निर्माण होण्याची कारणे लिहा.

(१५)

किंवा

थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

अ) भारतीय संस्कृतीची वैशिष्ट्ये

ब) स्त्रिया आणि प्रसारमाध्यमे

क) जातीयवाद

ड) ग्रामपंचायत

इ) ग्रामीण विस्तार